EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 12.12.2006
SEC(2006) 1647

KOMISIJAS PERSONĀLA DARBA DOKUMENTS

Pavaddokuments

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS

par Eiropas Parlamenta 2004. gada vēlēšanām

Komisijas ziņojums par Eiropas Savienības dalībvalstu pilsoņu līdzdalību vēlēšanās dz īvesvietas dalībvalstī (Direktīva 93/109/EK) un vēlēšanu procedūru (Lēmums 76/787/EK, kas grozīts ar Lēmumu 2002/772/EK, Euratom)

Ietekmes novērtējuma ziņojums

par iespējamiem grozījumiem Padomes Direktīvā 93/109/EK, ar ko nosaka sīki izstrād ātu kārtību balsstiesību un tiesību kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās izmantošanai Savienības pilsoņiem, kas dzīvo dalībvalstī, kuras pilsoņi tie nav

{COM(2006) 790 galīgais}
{SEC(2006) 1645}
{SEC(2006) 1646}

1. politiskā priekšvēsture

Saskaņā ar ES Līgumos (17.-22. pants) noteiktajām ES pilsoņu tiesībām ES pilsoņi var izvēlēties piedalīties EP vēlēšanās vai nu izcelsmes dalībvalstī, vai dzīvesvietas dalībvalstī, ja tā ir kāda cita valsts. Līdzdalība EP vēlēšanās ietver abus aspektus - gan balsstiesības, gan tiesības kandidēt. Direktīvā 93/109/EK ir doti principi, kā ES pilsonis balso un kandidē dalībvalstī, kurā tas nav šīs dalībvalsts pilsonis. Nevienam nav atļauts balsot vairāk kā vienu reizi un kandidēt vienās un tajās pašās EP vēlēšanās vairāk kā viena valstī (direktīvas 4. pants).

Direktīvu 93/109/EK pieņēma laikā, kad ES sastāvā bija tikai 12 dalībvalstis. Šo ietekmes novērtējuma ziņojumu izstrādāja, lai papildus informētu par problēmām, kas konstatētas kopš minētās direktīvas pieņemšanas, un ieteiktu kā šīs problēmas risināt, ievērojot to, ka līdz ar Eiropas Savienības paplašināšanos līdz 27 dalībvalstīm, pieaugs arī dalībvalstu vēlēšanu sistēmu daudzveidība, kas vēl jo vairāk saasinās konstatētās problēmas.

2. politiskie mērķi

Direktīvā 93/109/EK ir noteikti šādi politiskie mērķi:

vispārīgie mērķi:

- **nodrošināt** EP vēlēšanās visu Eiropas Savienības pilsoņu **līdzdalību;**
- **veicināt** visu Eiropas Savienības pilsoņu **līdzdalību** EP vēlēšanās;
- **nodrošināt ES pilsoņiem vienādas vēlēšanu tiesības** (nediskriminēšanas princips), lai vēlēšanu tiesības dzīvesvietas dalībvalstī būtu tādas pašas kā minētās valsts pilsoņiem.

Konkrētie mērķi:

- nepieļaut EP vēlēšanās **divreizēju balsošanu**;
- nepieļaut EP vēlēšanās **divreizēju kandidēšanu**;
- **mazināt šķēršļus, ja ES pilsoņi vēlas kandidēt** EP vēlēšanās dzīvesvietas dalībvalstī.

3. pašreizējās sistēmas trūkumi, lai nepieļautu divreizēju balsošanu un divreizēju kandidēšanu

Līdzdalība vēlēšanās un divreizēja balsošana

Eiropas Parlamenta 2004. gada vēlēšanās 25 dalībvalstīs bija vairāk kā 5,5 miljoni balsstiesīgo ES pilsoņu, kas nav attiecīgās valsts pilsoņi.

Vidējais līdzdalības rādītājs 2004. gada EP vēlēšanās bija 45,7%. ES pilsoņu, kas nav attiecīgās valsts pilsoņi, līdzdalības rādītājs bija zemāks: spriežot pēc datiem (vai aptuveniem datiem), kas iegūti no tām sešām dalībvalstīm, kur šādi skaitļi par pilsoņu l īdzdalību bija pieejami, vidējais līdzdalības rādītājs bija 19,6%.

Praktiskas problēmas saistībā ar pašreizējo informācijas apmaiņas sistēmu

Direktīvā 93/109/EK ir paredzēti 2 veidi, kā nepieļaut divreizēju balsošanu un kandidē šanu: pirmkārt, ES pilsoņiem, kas nav attiecīgās valsts pilsoņi, ir jāsniedz oficiāla deklarācija, ka viņš/viņa izmantos savas tiesības balsot vai kandidēt tikai dzīvesvietas dalībvalstī; un, otrkārt, dalībvalstu pienākums ir savstarpēji apmainīties ar informāciju par citu dalībvalstu pilsoņiem, kuri iekļauti vēlētāju sarakstos vai kandidē, un, lai nodrošinātu to, ka attiecīgās dalībvalsts pilsoņi nebalso divreiz vai nekandidē vairāk kā vienā dalībvalstī, tām ir jāveic atbilstīgi pasākumi. Tālab izveidoja dalībvalstu savstarp ējo informācijas apmaiņas sistēmu. Šo sistēmu izmantoja trijās EP vēlēšanās: 1994., 1999. un 2004. gadā.

Galvenie informācijas apmaiņas sistēmas trūkumi ir šādi: saņemtā informācija nav pietiekama, lai esošajos valsts reģistros varētu identificēt attiecīgo personu; grūtības ar vārdu transliterēšanu; dati tiek saņemti pārāk vēlu, lai tos varētu apstrādāt; dati tiek nosūtīti dažādos formātos (piem., tiek izmantots papīra formāts, disketes, CD-ROM) un tas kavē automātisku informācijas apstrādi. Bez tam šīs sistēmas darbības rezultātā nelielam pilsoņu skaitam tika liegtas vēlēšanu tiesības. Turklāt nav iespējams noskaidrot, vai, lietojot šo sistēmu, divreizējā balsošana patiešam ir samazinājusies. Divreizējā balsošana 2004. gadā tika konstatēta divās dalībvalstīs: Luksemburgā - 4 gadījumi un Vācijā - apmēram 120.

Kopumā dalībvalstis šo sistēmu uzskata paar apgrūtinošu un neefektīvu.

Visvairāk problēmu rodas tālab, ka dalībvalstu vēlēšanu sistēmas ir atšķirīgas, bez tam dalībvalstis reģistrus apstrādā atšķirīgi, kā arī iekļauj tajos atšķirīgus datus. Tas ir viens no galvenajiem šķēršļiem ātrā un efektīvā informācijas apmaiņā par ES pilso ņiem, kas nav attiecīgās valsts pilsoņi, vēlētājiem.

Piecpadsmit dalībvalstis iesniedza aplēses par līdzekļiem, kas izmantoti 2004. gada vēl ēšanu informācijas apmaiņas sistēmai. Šo dalībvalstu lēstās izmaksas jau vien sasniedz 981 000 euro. Liela daļa sistēmas izmaksu rodas tālab, ka informācijas apmaiņa ir nepilnīga. Ja šo sistēmu nemainīs, paredzams, ka šīs izmaksas pieaugs, jo ES paplašin ās un pieaug arī ES pilsoņu, kas nav attiecīgās valsts pilsoņi, vēlētāju skaits.

No vairākiem viedokļiem, kas izteikti saistībā ar šo ietekmes novērtēšanu, turpmāk uzskaitītie ir atzīstami par būtiskākajiem, risinot jautājumu par divreizēju balsošanu un divreizēju kandidēšanu:

1. politiskais risinājums – status quo

Esošā situācija netiek mainīta, t.i., arī turpmāk tiek veikti šādi pasākumi.

- Dalībvalstu **pašreizējā informācijas apmaiņas sistēma**. Saskaņā ar šo sistēmu dz īvesvietas dalībvalsts ir atbildīga par informācijas nodošanu izcelsmes dalībvalstij

par savā valstī balsošanai (vai kandidēšanai) reģistrētajiem ES pilsoņiem, kas nav attiecīgās valsts pilsoņi, savukārt izcelsmes dalībvalsts, lai nepieļautu divreizēju balsošanu, svītro attiecīgo pilsoni no vēlētāju saraksta. Komisija kopā ar dalībvalst īm izstrādāja vadlīnijas, kurās ir norādīts, kā un ar kādu informāciju apmainīties.

- **ES pilsoņu, kas nav attiecīgās valsts pilsoņi, oficiālā deklarācija,** kas tik sniegta, iekļaujot šos pilsoņus vēlētāju sarakstos vai tiem iesniedzot pieteikumu kandidēšanai dzīvesvietas dalībvalstī. Šajā deklarācijā tiek norādīts, ka attiecīgais pilsonis balsos tikai savā dzīvesvietas dalībvalstī, savukārt izcelsmes dalībvalstī nebalsos (Direktīvas 93/109/EK 9. un 10. pants) un ka tas kandidēs tikai dz īvesvietas dalībvalstī (10. pants).

2. politiskais risinājums – likvidēt pašreizējo informācijas apmaiņas sistēmu, saglab ājot deklarāciju, lai nepieļautu divreizēju balsošanu vai kandidēšanu, noteikt sodus un ex post pārbaudes:

Minētā politiskā risinājuma īstenošanai būtu nepieciešami šādi Direktīvas 93/109/EK grozījumi:

- likvidēt pašreizējo informācijas apmaiņas sistēmu, saglabājot ES pilsoņu, kas nav attiecīgās valsts pilsoņi, deklarāciju nebalsot vai nekandidēt vienās un tajās pašās EP vēlēšanās vairāk kā vienā dalībvalstī;

- noteikt sodus par divreizēju balsošanu;

- lai konstatētu, vai ir notikusi divreizēja balsošana, ieviest *ex post* pārbaudes.

3. politiskais risinājums – uzlabot pašreizējo informācijas apmaiņas sistēmu

Lai padarītu pašreizējās informācijas apmaiņas sistēmas administratīvās un operatīvās procedūras vienādas visā ES, šajā politiskajā risinājumā tiek paredzēts uzlabot tās:

- nosakot visiem vienu saskaņotu informācijas apmaiņas termiņu;

- koriģējot esošo informācijas apmaiņas formātu tā, lai dalībvalstīm, saņemot minēto informāciju, būtu visi vajadzīgie dati savu pilsoņu identificēšanai;

- ieviešot noteiktu informācijas elektroniskās nosūtīšanas sistēmu, lai to varētu apstr ādāt automātiski;

- ieviešot kiriliskā un grieķu alfabēta lietošanu; un

- dalībvalstīm pienācīgi informējot pilsoņus par to, ka tie ir svītroti no vēlētāju saraksta.

Iespējams, ka dalībvalstīm šī sistēma būs jāievieš, pamatojoties uz Komisijas lēmumu, kas pieņemts saskaņā ar komitoloģijas procedūru.

4. politiskais risinājums – izveidot Eiropas Parlamenta vēlēšanu vēlētāju sarakstu

Šāds politiskais risinājums nozīmētu to, ka visi dalībvalstu vēlētāju saraksti (EP vēlē šanām) tiktu apvienoti viena kopējā dalībvalstu vēlētāju sarakstā. Kā apakšpunkts šajā risinājumā varētu būt dalībvalstu reģistru apstrādes metožu un reģistros iekļaujamās informācijas pilnīga saskaņošana. Dalībvalstis apmainītos ar vēlētāju sarakstā iekļauto informāciju.

Izvēloties šo politisko risinājumu, papildus grozījumiem Direktīvā 93/109/EK būtu j āmaina arī 1976. gada Akts par vēlēšanām (Lēmuma 76/787/EOTK EEZ, Euratom pielikums).

Politisko risinājumu novērtējums

Sasniedzamais mērķis/ risināmais jautājums	***Politiskie risinājumi (gaidāmā ietekme, kas novērtēta no - (neveicina mērķa sasniegšanu) līdz √√√√ (pilnīgai m ērķa sasniegšanai)***			
	1. politiskais risin ājums: Status quo	**2. politiskais risinājums: likvidēt pašreizējo inform ācijas apmaiņas sistēmu**	**3. politiskais risin ājums: uzlabot pašreiz ējo informācijas apmai ņas sistēmu**	**4. politiskais risinājums: izveidot Eiropas Parlamenta vēlēšanu vēlētāju saraktu**
Nepieļaut EP vēlēšanās **divreizēju balsošanu**	√√√	√√√√	√√√√	√√√√
Nepieļaut EP vēlēšanās **divreizēju kandidēšanu;**	√√√	√√√√	√√√√	√√√√
Nodrošināt visu Eiropas Savienības pilsoņu **līdzdalību** EP vēlēšanas**.**	√√	√√√√	√√√√	√√√√
Veicināt visu Eiropas Savienības pilso ņu **līdzdalību** EP vēlēšanās	√√	√√	√√	√√√
Nodrošināt ES pilsoņiem **vienādas vēl ēšanu tiesības** (nediskriminēšanas princips), lai vēlēšanu tiesības dz īvesvietas dalībvalstī būtu tādas pašas k ā minētās valsts pilsoņiem	√√√√	√√√√	√√√√	√√√√√
Pamattiesības				
Balsstiesības un tiesības kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās (39. pants)	√√√	√√√	√√√√	√√√√√
Personas datu aizsardzība (8. pants)	√	√√√	√	√√√
Izmaksas salīdzinājumā ar status quo + lielākas nekā status quo 0 Nemain īgas izmaksas + mazākas nekā status quo	**0**	-	**0**	+

Vispiemērotākais risinājums

Pamatojoties uz politisko risinājumu novērtējumu un salīdzinājumu, ievērojot tādus kritērijus kā politisko mērķu sasniegšana, pamattiesību ievērošana un sekmēšana, dal ībvalstu un iesaistīto pušu viedokļu ievērošana, un, ņemot vērā lietderību un izmaksas, vispiemērotākais politiskais risinājums divreizējas balsošanas un divreizējas kandidē

šanas novēršanā ir – 2. minētais risinājums - likvidēt pašreizējo informācijas apmaiņas sistēmu, saglabājot deklarāciju, lai nepieļautu divreizēju balsošanu un divreizēju kandidēšanu, noteikt sodus un *ex post* pārbaudes. Tādējādi nepastāvētu risks, ka pilso ņus kļūdas dēļ varētu izsvītrot no vēlētāju saraksta vai ka tos varētu neinformēt par to, ka tie ir svītroti no vēlētāju saraksta, un tālab nevar piedalīties vēlēšanās. Ietaupītos izmaksas par informācijas apmaiņu starp dalībvalstīm. Paredzams, ka sods par divreiz ēju balsošanu liks atturēties no šādas rīcības.

Vajadzēs pārbaudīt, vai ES pilsoņi, kas nav attiecīgās valsts pilsoņi, nav balsojuši divreiz. Ja visu vēlētāju vārdi un pārējie dati tiek saglabāti elektroniskajos reģistros, tehniski tas būtu vienkārši izdarāms. Lai gan pašlaik ne visām dalībvalstīm ir šādi elektroniskie reģistri.

Pamatojoties uz sākotnējo analīzi, maz ticams, ka līdz 2009. gadam būtu iespējams ieviest rentablu revīzijas sistēmu. Tomēr pastāv ļoti liela varbūtība, ka to ieviesīs n ākamajās vēlēšanās. Revīzijas sistēmas vietā 2009. gadā varētu veikt vairākus prevent īvus pasākumus, piemēram, varētu paziņot, ka divreizēja balsošana ir sodāma un izveidot vienkāršas sistēmas turpmāku pārbaužu veikšanai, ja pastāv divreizējās balso šanas varbūtība. Ir jāuzsver, ka nav pierādījumu tam, ka pagājušajās EP vēlēšanās divreizējā balsošana būtu bijusi plaši izplatīta.

4. EP vēlēšanās kandidējošo pilsoņu, kas nav attiecīgās valsts pilsoņi, kandidātu lielais administratīvais noslogojums

EP vēlēšanās 2004. gadā pavisam bija 8 974 kandidātu. No tiem 8 917 kandidēja savā izcelsmes dalībvalstī, un tikai 57 kandidāti bija ES pilsoņi, kas nav attiecīgās valsts pilsoņi.

Ir pamats uzskatīt, ka ES pilsoņu, kas nav attiecīgās valsts pilsoņi, kandidātu skaits b ūtu daudz lielāks, ja tiem nevajadzētu ar apstiprinājumu, ko izsniegusi attiecīgā kompetentā izcelsmes dalībvalsts iestāde, pierādīt, ka tiem nav atņemtas tiesības kandidēt. Trīs valstis ir ziņojušas par grūtībām saistībā ar šo pienākumu, kuru rezultāt ā ES pilsoņi, kas nav attiecīgās valsts pilsoņi, tika atzīti par nepiemērotiem kandidēt v ēlēšanās savā dzīvesvietas dalībvalstī. Šobrīd spēkā esošais pienākums iesniegt apstiprinājumu ir negatīvi ietekmējis ES pilsoņu, kas nav attiecīgās valsts pilsoņi, kandidātu līdzdalību to dzīvesvietu dalībvalstīs.

Lielais administratīvais noslogojums

Dažās dalībvalstīs nav skaidri noteikts vai norādīts, kura valsts iestāde ir tiesīga izsniegt minēto obligāto izcelsmes dalībvalsts apstiprinājumu, kas pašlaik ES pilso ņiem ir vajadzīgs, lai pierādītu savas tiesības kandidēt, ja tie reģistrējas kā EP vēlēšanu kandidāti dzīvesvietas dalībvalstī. ES pilsoņu, kas nav attiecīgās valsts pilsoņi, kandid ātu aptaujas apstiprina, ka pastāv grūtības sazināties un savlaicīgi no izcelsmes dal ībvalsts kompetentās iestādes saņemt minēto apstiprinājumu.

No vairākiem viedokļiem, kas izteikti saistībā ar šo ietekmes novērtēšanu, turpmāk minētie ir atzīstami par būtiskākajiem, risinot jautājumu par divreizēju balsošanu un divreizēju kandidēšanu.

1.politiskais risinājums – status quo

Situācija netiek mainīta: iesniedzot pieteikumu kandidēt EP vēlēšanās dzīvesvietas dal ībvalstī, ES pilsoņiem ir jāiesniedz izcelsmes dalībvalsts izsniegts apstiprinājums (6. un 10. pants).

2. politiskais risinājums – pašreizējās sistēmas pilnveidošana

Šajā politiskajā risinājumā, piemēram, ir paredzēta informācijas kampaņa visā ES, lai sabiedrībai paziņotu visaptverošu iestāžu sarakstu, kuras ir tiesīgas izsniegt pilsoņiem apliecinājumu par to atbilstību, tie vēlas kandidēt savā dzīvesvietas dalībvalstī.

3. politiskais risinājums – atcelt kandidātu pienākumu, iesniedzot apstiprinājumu, ko izsniegusi attiecīgā kompetentā izcelsmes dalībvalsts iestāde, apliecināt, ka tiem nav atņemtas tiesības kandidēt, aizstājot to ar atsauci oficiālajā deklarācijā, kas kandid ātiem ir jāiesniedz saskaņā ar pašreizējā 10. panta 1. punktu.

Papildus jaunas atsauces iekļaušanai deklarācijā, kas jāiesniedz kandidātiem, šis politiskais risinājums bez tam vēl ieviesīs iespēju dzīvesvietas dalībvalstij pārbaudīt, vai minētajam pilsonim/pilsonei nav atņemtas tiesības kandidēt, paziņojot par šo deklar āciju izcelsmes dalībvalstij.

Politisko risinājumu novērtējums

Politisko risinājumu novērtējums, lai risinātu jautājumu par lielo administratīvo noslogojumu, ar ko saskaras EP vēlēšanās kandidējošie ES pilsoņi, kas nav attiecīgās valsts pilsoņi			
Plānotie mērķi/ risināmais jautājums	***(Gaidāmā ietekme, kas novērtēta no - (neveicina mērķa sasniegšanu) līdz √√√√ (pilnīgai mērķa sasniegšanai)***		
	1. politiskais risinājums: Status quo	**2. politiskais risinājums: pašreizēj ās sistēmas pilnveidošana**	**3. politiskais risinājums: atcelt pien ākumu iesniegt deklarāciju**
Mazināt šķēršļus, ja ES pilsoņi v ēlas kandidēt EP vēlēšanās dz īvesvietas dalībvalstī.	√	√√√	√√√√
Nodrošināt visu Eiropas Savienības pilsoņu **līdzdalību** EP vēlēšanas.	√	√√	√√√
Veicināt visu Eiropas Savienības pilsoņu **līdzdalību** EP vēlēšanās	√	√√	√√√
Nodrošināt ES pilsoņiem vienādas vēlēšanu tiesības (nediskriminēšanas princips), lai vēlēšanu tiesības dz īvesvietas dalībvalstī būtu tādas pašas kā minētās valsts pilsoņiem.	√	√	√√
Pamattiesības			
▪ Balsstiesības un tiesības kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās (39. pants)	-	√√√	√√√√
▪ Personas datu aizsardzība (8. pants)	√√√√√	√√√√√	√√

Izmaksas salīdzinājumā ar status quo + lielākas nekā status quo 0 Nemain īgas izmaksas + mazākas nekā status quo	**0**	+	**0**

Vispiemērotākais risinājums

Vispiemērotākais risinājums jautājumā par lielo administratīvo noslogojumu, ar ko saskaras EP vēlēšanās kandidējošie ES pilsoņi, kas nav attiecīgās valsts pilsoņu kandid āti, ir 3. politiskais risinājums – atcelt kandidātu pienākumu, iesniedzot apstiprin ājumu, ko izsniegusi attiecīgā kompetentā izcelsmes dalībvalsts iestāde, apliecināt, ka tiem nav atņemtas tiesības kandidēt, aizstājot to ar atsauci oficiālajā deklarācijā, kas kandidātiem ir jāiesniedz saskaņā ar pašreizējā 10. panta 1. punktu.

Šis politiskais risinājums novērsīs daudzus ES pilsoņu, kas nav attiecīgās valsts pilso ņi, kandidātu šķēršļus, jo turpmāk tiem būs jāiesniedz tikai oficiāla deklarācija (nevis kompetentas iestādes apliecinājums).

Dalībvalstis varēs pārbaudīt oficiālās deklarācijas atbilstību, paziņojot par to izcelsmes dalībvalstij. Kopumā izvēlētais variants neradīs sabiedrībai lielas izmaksas.

5. subsidiaritāte, proporcionalitāte un ES pievienotā vērtība

Lai novērstu nepilnības pašreizējā informācijas apmaiņas sistēmā, vispiemērotākā politiskā risinājuma ietvaros netiks veikti pasākumi, lai saskaņotu dalībvalstu vēlēšanu sistēmas, ne arī kopīgi pasākumi, kas ir apjomīgāki nekā izvirzītie mērķi. Problēmas starptautiskā rakstura dēļ, proti, pilsoņi visā ES EP vēlēšanās nedrīkst balsot vai kandidēt vairāk kā vienā dalībvalstī, ir vajadzīga dalībvalstu savstarpējā sadarbība.

Prasība neveikt pasākumus, kas saskaņotu dalībvalstu vēlēšanu sistēmas, ne arī kop īgus pasākumus, kas ir apjomīgāki par izvirzīto mērķi, attiecas arī uz vispiemērotāko politisko risinājumu jautājumā par potenciālo kandidātu lielo administratīvo noslogojumu. Iespēju ieviešana attiecībā uz ES pilsoņu, kas nav attiecīgās valsts pilso ņi, deklarācijas pārbaudi ir nozīmīga tālab, ka tā dod iespēju nodrošināt, ka pilsonis, kas kādā dalībvalstī ir atzīts par kandidēšanai nepiemērotu, nekandidē kādā citā dal ībvalstī.

ES pilsoņu interesēm nopietni varētu kaitēt rīcības trūkums ES līmenī, jo šie pilsoņi pamatoti drīkst cerēt, ka vēlēšanu sistēmu nav iespējams izmantot ļaunprātīgi, balsojot vairāk kā vienu reizi vienās un tajās pašās EP vēlēšanās vai kandidējot kādā dalībvalst ī, lai gan citā dalībvalstī attiecīgajai personai ir atņemtas tiesības kandidēt. Tādējādi vispiemērotākie politiskie risinājumi atbilst ES saistībām - aizsargāt un garantēt pilso ņu pamattiesību aizsardzību. Kopīgā rīcībā tālab tiek ievērots subsidiaritātes princips, kas izklāstīts Līguma par Eiropas Savienību 2. pantā un proporcionalitātes princips, kas ietverts Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 5. pantā attiecībā uz abiem vispiem ērotākajiem politiskajiem risinājumiem.